

การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

Application of Five Precepts and Five Qualities for the
Promotion of the Morality and Ethic in Sanmahaphon
Municipal School, Maeteang District, Chiang Mai Province

พระเอกนรินทร์ อาภากร¹

พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์¹, จรูญศักดิ์ แพง¹

Phra Aeknarin Abhakaro¹

Phrakhru Soonthornmahajetiyaturak¹, Charoonsak Phaeng¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา¹

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือวิจัยที่ใช้คือ 1) การสำรวจพื้นที่วิจัย (Field Survey) 2) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) 3) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยจะเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) 4) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) 5) การศึกษาเอกสาร (Documentary study) การวิเคราะห์ข้อมูลเน้นการแยกแยะเชิงเนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีล ศีลข้อ 1 พบว่า มีการอาศัยแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน ในชุมชน มาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ศีลข้อที่ 2 พบว่า มีการจัดกิจกรรมเก็บของได้ส่งคืนเจ้าของ ศีลข้อที่ 3 พบว่า มีการประสานความ

ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ปกครองในการดำเนินการจัดกิจกรรม ศีลข้อที่ 4 พบว่า มีการประยุกต์ใช้การเล่นิทานที่มีเนื้อหาสอดแทรกศีลธรรม ศีลข้อที่ 5 พบว่า มีการประยุกต์ใช้กิจกรรมนันทนาการต่างๆทั้งภายในและนอกโรงเรียน

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรม เบญจธรรมข้อที่ 1 พบว่า มีการประยุกต์ใช้กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์แผ่เมตตา กิจกรรมจิตอาสา เบญจธรรมข้อที่ 2 พบว่า มีการจัดประสบการณ์ในอาชีพต่างๆ เช่น การทำขนมพื้นเมือง จักสาน เบญจธรรมข้อที่ 3 พบว่า มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมคนดีของสังคม เบญจธรรมข้อที่ 4 พบว่า มีการส่งเสริมให้นักเรียนกล้ายอมรับความผิดเมื่อตนเองทำผิด เบญจธรรมข้อที่ 5 พบว่า มีการประยุกต์ใช้การจัดกิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิ กิจกรรมกล่าวคำพิจารณาอาหาร

ด้านปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ครูบางท่านยังขาดทักษะการใช้สื่อในการสอนที่หลากหลาย

คำสำคัญ: การประยุกต์ใช้; หลักเบญจศีลเบญจธรรม

Abstract

The objectives of this thematic paper were 1) to study the application of five precepts and five qualities for promotion morality and ethic in Sanmahaphon Municipal School, Maetaeng District, Chiang Mai Province, 2) To study the problems and obstacles in applying of five precepts and five qualities for promotion morality and ethic in Sanmahaphon Municipal School, Maetaeng District, Chiang Mai Province. There are 5 research tools to be used as follow: 1) Field Survey 2) Participant Observation 3) Structured Interview. Focusing on in depth interviews with informants. Key Informants 4) Focus Group 5) Documentary study. Data analysis focused on content and descriptive.

The results of the study revealed that, in application of five Precepts, for the first precept, there was Learning centers in school, community were used to develop student's morality and ethic. For the second one, there was an activity of returning belongings to owner. For the third one, there was collaboration with local organizations and parents in activities. For the fourth one, storytelling with the content of morality. For the last fifth precept, there

was application of recreational activities both inside and outside the school.

In application of five Qualities, for the first quality, it was found that praying, sharing loving kindness and volunteer activities were applied. Training various occupations, such as making local desserts, basket making. For the third one, there was an activity of social good person. For the fourth principle, there was an encouraging student to admit mistakes when they commit wrongdoing. Praying, meditation, and food considering were applied for the fifth quality.

Problems and obstacles included some teachers lacked the skills to use the media in various teaching methods.

Keywords: Application; Five Precepts and Five Qualities

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมทำให้เกิดภาวะสับสนในวิถีชีวิต ค่านิยม และภูมิคุ้มกันทางสังคมลดลง ละเลยศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่พึงประสงค์จนเกิดเป็นปัญหาต่างๆของสังคมตามมา เช่นปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการติดเกมส์เป็นต้น(โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต, 2553) ทำให้หลายหน่วยงานหลายองค์กรเกิดความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น

โรงเรียนเทศบาลตำบลสนมหาพนก็เป็นอีกหนึ่งโรงเรียนที่ได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม โดยได้นำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมภายในโรงเรียนเพื่อเป็นเครื่องป้องกันและสร้างเกราะคุ้มกันที่ยั่งยืนให้แก่เด็ก ดังนั้นนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนแห่งนี้จะได้รับการอบรมคุณธรรมจริยธรรมอย่างดี เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนได้รับทุกด้าน ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นปัญหาที่ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงความบกพร่องและเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและจริยธรรมของผู้คนโดยทั่วไป เพราะฉะนั้นเยาวชนที่จะเติบโตเป็นอนาคตของชาติจึงควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมในด้านคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เด็กเพราะอายุก่อน 6 ปี จะสามารถบันทึกจริยธรรมในช่วงนั้นได้มากที่สุด พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิดของเด็กในวัยนี้จึงมีบทบาทสำคัญมากในการ

ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และควรทำอย่างต่อเนื่อง ผ่านทางกิจกรรมต่างๆทั้งในและนอกหลักสูตร (คุณธรรมจริยธรรม, ม.ป.ป.) ดังนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาถึงการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดปัญหาที่เป็นผลมาจากการขาดคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัย มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา จำนวน 25 คน ผู้วิจัยเลือกจากผู้ที่มีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม เช่น 1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน 2) ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลสันมหาพน 3) ครูผู้สอนโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน 4) พระสงฆ์ พระวิทยากร 5) ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเอื้อต่อการตอบคำถามที่ต้องการวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างชัดเจนโดยวิธีการใช้ในการวิจัยประกอบด้วยเครื่องมือดังต่อไปนี้ 1) การสำรวจพื้นที่วิจัย (Field Survey) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงสภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่โรงเรียนมีกิจกรรมสำคัญๆ เช่น การจัดอบรมธรรมะ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันพ่อวันแม่ เป็นต้นก็จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวเพื่อเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกถ่ายภาพ บันทึกเสียง เพื่อจะได้นำมาใช้วิเคราะห์ต่อไป 3) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยจะเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับผู้ปกครองพระสงฆ์ ซึ่งอาจเป็นตามบ้าน ตามวัด ตามโรงเรียน เป็นต้น 4) การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มย่อยกับครูผู้สอนทั้งพระและคฤหัสถ์ โดยเน้นไปที่การสนทนากลุ่มย่อยอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มย่อยที่รวมกลุ่มกันอยู่แล้วเช่น ตอนพักกลางวัน 5) การศึกษาเอกสาร (Documentary study) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักเบญจศีลเบญจธรรมในพุทธศาสนารวมถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแหล่งข้อมูลที่สำคัญได้แก่ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา หอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดคณะสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศึกษาหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต วัสดุอุปกรณ์ที่ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูล 2) เทปบันทึกเสียง 3) กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อที่จะบรรยาย และอธิบายประกอบข้อเท็จจริงต่างๆ จากการสัมภาษณ์ สังเกต มีการจดบันทึก การถ่ายภาพกิจกรรมการสัมภาษณ์ มีการตรวจสอบข้อมูลซ้ำด้วย การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอีกเป็นระยะๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปวิเคราะห์ความถูกต้องอีกครั้ง การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นไปในลักษณะของการเขียนเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมข้อที่ 1 คือ การละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ พบว่า ผู้บริหาร คณะครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน สอนให้เห็นคุณค่าของชีวิตสัตว์ และการที่สัตว์ทั้งหลายรักตัวกลัวตาย รักสุขเกลียดทุกข์ ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่ 1 คือ ความเมตตาและกรุณา พบว่า มีการประยุกต์ใช้โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน บ้าน วัด โรงเรียนในการดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกลงในกิจวัตรประจำวันของนักเรียน เช่น การไหว้พระสวดมนต์แผ่เมตตา การแสดงความเคารพผู้ใหญ่

2. ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมข้อที่ 2 คือ การละเว้นจากการลักทรัพย์ พบว่า

โรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมอบรมธรรมะกิจกรรมเก็บของได้ส่งคืนเจ้าของ กิจกรรมบันทึกความดี ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่ 2 คือ สัมมาอาชีวะ พบว่า มีการจัด ประสบการณ์ในอาชีพให้แก่ นักเรียน ได้เรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติโดยการเชิญปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยากรมาให้ความรู้ภายในโรงเรียน และได้อาศัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเป็นอุบายในการพัฒนาจิตใจและนิสัยรักการทำงานโดยแบ่งพื้นที่ให้นักเรียนรับผิดชอบดูแล

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลข้อที่3 คือ การละเว้นจากการประพฤติดินในกามพบ ว่า มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้ปกครองในการดำเนินกิจกรรมให้ ความรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และสร้างค่านิยมการบริโภคที่ถูกต้องให้แก่ นักเรียน ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่3 คือ กามสังวร พบว่า มีการจัดกิจกรรมใน การพัฒนานักเรียนโดยการนิมนต์พระสงฆ์ และวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน เช่น กิจกรรมบวช สามเณรภาคฤดูร้อน กิจกรรมคนดีของสังคม กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเด็กดีศรีสันมหาพนบน ความพอเพียง

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลข้อที่4 คือ การละเว้นจากการพูดเท็จ พบว่า มีการ จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้นักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเติบโต ขึ้นเป็นเยาวชนที่ดีในอนาคต เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นต้น ด้านการประยุกต์ใช้ หลักเบญจธรรมข้อที่4 คือ สัจจะ (ความสัตย์ ความซื่อตรง) พบว่า โรงเรียนมีประยุกต์ใช้โดย การส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต กล้ายอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป รู้จัก บทบาทหน้าที่ของตน ปฏิบัติตามกฎกติกาที่โรงเรียนตั้งไว้ และมีความรับผิดชอบต่องานที่ ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลข้อที่5 คือ การละเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติด ให้โทษ พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้ปกครอง ในการ ให้ความรู้แก่นักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติดทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน5 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่5 คือ สติสัมปชัญญะ พบ ว่า โรงเรียนมีการประยุกต์ใช้การจัดกิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิหลังจากเคารพธงชาติเป็น ประจำทุกวัน เพื่อเป็นการฝึกและพัฒนาด้านสติปัญญาและเป็นการกล่อมเกลาจิตใจนักเรียนให้เป็น ผู้มีสติอยู่ทุกเมื่อ

3. สรุปผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้

หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

พบว่า ในด้านบุคลากรในโรงเรียน ด้านครูพบว่าครูบางท่านยังขาดความรู้และ ทักษะในด้านเบญจศีลและเบญจธรรม ทำให้ไม่ได้ร่วมกันถ่ายทอดอย่างเต็มที่ยังเป็นหน้าที่ ของครูสอนพุทธศาสนาและครูที่เกี่ยวข้องครูทำงานเอกสารมากกว่าการใช้เวลาอยู่กับ นักเรียน ด้านนักเรียนยังขาดการนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตยังเรียนเน้นการรับ รู้พัฒนาปัญญามากกว่า ขาดความเข้าใจเรื่องสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาลวงล่อให้หลงติด โดยไม่รู้ว่าเป็นการลวงละเมิดเบญจศีลเบญจธรรมอย่างหนึ่ง ด้านผู้ปกครองและครอบครัวควร

สนับสนุนหลักธรรมดังกล่าวโดยใช้เวลาสื่อสารพูดคุยถ่ายทอดจากการใช้ชีวิตทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีประพฤติหลักศีลธรรมให้มากที่สุดและเน้นการถ่ายทอดในเรื่องดังกล่าวให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพน ผู้วิจัยจะอภิปรายผลเป็นรายด้านดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรม

1.1 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลข้อที่1คือการละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ พบว่า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเต็มโตขึ้นเป็นคนดี มีจิตใจที่โอบอ้อมอารี สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากปัจจุบันสังคมเกิดปัญหาที่เกี่ยวกับความรุนแรงขึ้นมากมาย เมื่อมีการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลข้อนี้โดยการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนให้เห็นถึงโทษและประโยชน์ของการไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และมีกิจกรรมที่ปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์อยู่เป็นประจำ ประกอบกับครู ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ทำให้เด็กเกิดการซึมซับรับเอาคุณธรรมจริยธรรมที่ติงามจากสิ่งที่เด็กได้เห็น ซึ่งสอดคล้องกับ (ข้าหลวงวุฒิจันทร์, 2524) ที่กล่าวว่า บิดามารดา บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำให้การปลูกฝังหล่อหลอม ตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัวและต้องทำหน้าที่ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆ อยู่แล้วก็ตาม

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรม ข้อที่1 คือ ความเมตตาและกรุณา พบว่า มีการจัดกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาและการจัดกิจกรรมสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาย่อมมีผลต่อการปฏิบัติตนของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่ดี ดังนั้นโรงเรียนเทศบาลตำบลสันมหาพนจึงร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆร่วมกับผู้ปกครอง คุณครู ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ (พระสถิต มหาลาโภ, 2553) กล่าวว่า ผลการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน ผลการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ และผลของกิจกรรมการทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนตามหลักพุทธธรรมต่างๆอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ กล่าวคือ มีประสิทธิภาพในการเรียน

การสอนดียิ่งขึ้น รู้จักการปรับตัวเข้ากับสังคมและกลุ่มเพื่อนได้ดี รู้จักยับยั้งอารมณ์ฝ่ายอกุศล ที่แสดงออกทางกาย วาจา

1.2 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมข้อที่2 คือการละเว้นจากการลักทรัพย์ พบว่า มีการประยุกต์ใช้โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ชี้แนะแนวทางในสิ่งที่ประโยชน์ และมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในการที่จะขัดเกลาให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นางสาวดวงทิพย์ อันประสิทธิ์, 2555) กล่าวว่า สถาบันในการขัดเกลาทางสังคมเกี่ยวกับการเลี้ยงดู/กล่อมเกลา และหน่วยงานการพัฒนาต่างๆ ของภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะต้องพึ่งพากัน โดยวิธีการในการขัดเกลาในระดับบุคคลเริ่มจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัว และในระดับของการรวมกลุ่ม ซึ่งอยู่รูปแบบของการได้เข้าร่วมกลุ่มในชุมชน ศาสนาและโรงเรียน

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่2 คือ สัมมาอาชีวะ พบว่า มีการประยุกต์ใช้การจัดประสบการณ์ในอาชีพให้แก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า โรงเรียนนอกจากจะเป็นแหล่งให้การศึกษาแล้ว ยังเป็นแหล่งที่คอยแนะนำปลูกฝังให้ความรู้ทางด้านการดำเนินชีวิตให้แก่นักเรียนด้วยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ (สุวิทย์ รุ่งวิสัย, 2532) ที่กล่าวว่า การที่คนเรามีพันธะความผูกพันอันเป็นข้อผูกมัดทางจิตใจ จึงก่อให้เกิดภาระหน้าที่ (Obligation) ในอันที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามพันธกรณีต่างๆตามสถานภาพของแต่ละบุคคล ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมซึ่งทำให้ผู้ที่มีความผูกพันจะต้องปฏิบัติภาระหน้าที่สถานภาพของตน ดังกรณีของแม่ จะต้องให้นมเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกให้เจริญเติบโตขึ้น เพื่อเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของครอบครัวและสังคม

1.3 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมข้อที่3 คือการละเว้นจากการประพฤติดินาม พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่นและผู้ปกครองในการให้ความรู้ และถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีงามให้แก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เนื่องจากปัจจุบันเด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่แฝงมาในรูปแบบต่างๆ จนทำให้หลงลืมภูมิปัญญาและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ดีงามไป จึงต้องมีการประสานความร่วมมือกันในการให้ความรู้และสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่เด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ(พนัส หันนาคินทร์, 2526:33-37) กล่าวว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังแก่นักเรียนว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องพยายามปลูกฝังคุณสมบัติที่ดี

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่ 3 คือ กามสังวร พบว่า มีการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า เด็กที่ได้รับ

ความสำคัญต่อพ่อแม่ หรือผู้ปกครองย่อมไม่สร้างความเดือดร้อนหรือไม่กล้าที่จะทำความไม่ดีเพราะกลัวพ่อแม่ผู้ปกครองจะผิดหวังเสียใจ ซึ่งสอดคล้องกับ (Herschi, 1969) (อ้างถึงในณัชชารีย์ นาคนคร, 2553: 17-18) ที่กล่าวว่าคนเรานั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดกฎหมายเป็นทุนเดิมอยู่แล้วเพียงแค่ควบคุมเอาไว้เท่านั้นเหตุที่สามารถควบคุมเอาไว้ได้และไม่กระทำผิดเนื่องจากกลัวว่าจะทำให้เสียความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนฝูง ครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ครู อาจารย์ เป็นต้น หากปราศจากความผูกพันความแน่นหนาและขาดความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นแล้ว คนเราก็จะมีความเป็นอิสระที่จะกระทำผิด

1.4 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมข้อที่ 4 คือการละเว้นจากการพูดเท็จ พบว่า มีการประยุกต์ใช้โดยการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการมีสัจจะ และนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่จำเป็นต่อทุกสังคม จึงต้องมีการปลูกฝังหรือสอนเยาวชนรุ่นหลังให้ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งการปลูกฝังอาจกระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การมอบหมายงานให้รับผิดชอบ การเล่นเกม การจัดกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(จรัสถาวร, 2529) กล่าวว่า การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนั้นนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่นักเรียนได้รับการส่งเสริมจากครอบครัว ชุมชน กลุ่มเพื่อนนักเรียน และโรงเรียน

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่ 4 คือสัจจะ (ความสัตย์ ความซื่อตรง) พบว่า ครู ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์คอยอบรมสั่งสอนให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน และสร้างค่านิยมทัศนคติที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์ให้แก่เด็ก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่เด็กจะมีความซื่อสัตย์สุจริต ครู ผู้ปกครองจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต และชี้ให้เด็กเห็นถึงคุณค่าของความซื่อสัตย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วินิตตา ก้องธรนินทร์, 2545) กล่าวว่า นักเรียนที่มีความซื่อสัตย์คือนักเรียนที่มีการควบคุมตนเองสูงและมีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรมจริยธรรม

1.5 ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรม ข้อที่ 5 คือการละเว้นจากการดื่มสุราและสิ่งเสพติดให้โทษ พบว่า มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้ปกครอง ในการให้ความรู้และสนับสนุนในการรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติด ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การป้องกันไม่让孩子เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสุราและสิ่งเสพติด ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่ต้องช่วยกันสอดส่องดูแล รวมถึงการให้ความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กเพื่อให้เด็กได้ซึมซับตัวอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2524: 140-142) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเป็นกระบวนการสังคมประกิตโดยการซึมซาบกฎเกณฑ์

ต่างๆจากสังคมที่เติบโตมารับเอาหลักการเรียนรู้เชื่อมโยงกับหลักการเสริมแรง และการทดแทนสิ่งเร้ารับแนวคิดของทฤษฎีจิตวิเคราะห์เป็นรูปแบบโดยยึดถือว่าการเรียนรู้

ด้านการประยุกต์ใช้หลักเบญจธรรมข้อที่ 5 คือ สติสัมปชัญญะ พบว่า นักเรียนมีความจำที่ดีขึ้น มีสติมีสมาธิในการเรียนและสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้มากยิ่งขึ้นที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีสติอยู่เสมอและนักเรียนได้ใช้เบญจธรรมในชีวิตประจำวันข้อสติสัมปชัญญะได้อย่างแท้จริง ซึ่งพบเห็นได้จากการนั่งสมาธิก่อนเข้าเรียนทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อภิชา แดงจำรูญ, 2548) กล่าวว่า กิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้แก่ การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าก่อนเข้าเรียน การอบรมศีลธรรมในช่วงโมงเรียน การดื่กบาตรประจำปี ทั้งนี้พบว่า หลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเข้าใจเรื่องความดีความชั่ว สามารถควบคุมอารมณ์และมีสติสัมปชัญญะ

3. ผลการวิเคราะห์ด้านปัญหาและอุปสรรคในการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

พบว่า ครูบางท่านยังขาดทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยีในการสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังขาดงบประมาณที่เพียงพอในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ถึงแม้ว่าทางโรงเรียนจะมีนโยบายที่ดีในการนำเอาหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมภายในโรงเรียนอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงประสบกับปัญหาบางอย่างที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้การส่งเสริมนั้นไม่มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูปลัดสำรวย สิริสาโร, 2555) ที่กล่าวว่า ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1) ปัญหาความช่วยเหลือความร่วมมือที่เพียงพอ และยังไม่มีผลเป็นรูปธรรม 2) ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอส่วนราชการยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก 3) ปัญหาเรื่องของเวลาในการปฏิบัติงานมีความต่างกันและไม่เหมาะสมปฏิบัติหน้าที่ เพราะการที่มีเวลาน้อยจะทำให้ได้รับความเข้าใจได้น้อย 4) ปัญหาความร่วมมือจากหน่วยงานและขาดแคลนบุคลากรและมีกำลังคนขาดหรือเกินในส่วนใดบ้าง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนยังมีอยู่หลายประการ ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารองค์กรของศาสนา พระสงฆ์ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำหมู่บ้านชุมชนจะต้องร่วมมือร่วมใจในการกำหนดแนวทาง

และวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลและเบญจธรรมร่วมกันให้เป็นระบบและให้มีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อคุณภาพชีวิตของเด็กไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบของการนำหลักเบญจศีลเบญจธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ครูบางท่านยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสอนที่หลากหลาย ดังนั้นผู้บริหารควรจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีให้แก่ครูผู้สอน โดยการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้มาอบรมให้แก่ครูอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านการประยุกต์หลักเบญจศีลเบญจธรรมในโรงเรียนเทศบาลสันมหาพนนั้น คณะผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครองควรมีการวางแผนบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบบนความร่วมมือของทุกฝ่ายและเน้นถึงการใช้เบญจศีลและเบญจธรรมในชีวิตประจำวันมากกว่าการเรียนรู้ในรายวิชาจริยธรรมตามหลักสูตร

บรรณานุกรม

- จรัส ถาวร. (2529). พฤติกรรมนักเรียนที่ผ่านการอบรมโครงการพัฒนาและส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรม. การค้นคว้าแบบอิสระ. ศีลภาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). คุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). การพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ณัชชาธิ์ นาคนคร. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดเหตุปาปทินในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
ของตำรวจภูธร ภาค 1. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงาน
ยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงทิพย์ อันประสิทธิ์. (2555). รูปแบบการขัดเกลาทางสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตอาสาใน
ชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบางน้ำหวาน อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). การสอนค่านิยมและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
พิมพ์เนศ.
- พระครูปลัดสำรวย สิริสาโร (ช่างกระโทก). (2555). บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสถิต มหาลาโก (ศรีเมือง). (2553). การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีล
ธรรมในโรงเรียน วิถีพุทธ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนม่วง ตำบลศิลา อำเภ
เมือง จังหวัดขอนแก่น. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วินิตตา ก้องธรรณินทร์. (2545). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความซื่อสัตย์ของนักเรียนใน
กรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัด
กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. (2532). พันธะทางสังคม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.
คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชา แดงจำรูญ. (2548). การศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. ครุศาสตรมหา
บัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.